

Система обліку повинна бути побудована таким чином, щоб загальні завдання, що стоять перед управлінською системою, розподілялися між рівнями управління, де кожен менеджер несе свою частку відповідальності за рішення певної частини зазначених завдань; в той же час облікова система повинна забезпечувати спряженість і взаємозв'язок різних інформаційних потоків як основу для взаємодії всіх функцій управління (рис. 2).

Проаналізувавши таблицю 1 і рисунок 2, доцільно зробити такий висновок, що управлінський облік являє собою взаємодію методів управління в ході накопичення, обробки, узагальнення та передачі інформації внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень. Таким чином, економічний аналіз відіграє важливу роль в системі управлінського обліку.

Література:

1. Глушаченко А. І. Організація обліку в системі управління підприємств URL: http://www.rusnauka.com/12_KP8K_2013/Eсопот^/7_135146Яос.Mт (дата звернення: 29.04.2022).
2. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет. К.: «СКАРБИ», 1998. 384с.
3. Ізмайлов Я.О. Розвиток методології економічного аналізу господарської діяльності підприємств у постіндустріальній економіці. *Проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 165-174
4. Осмятченко В. О. Функції бухгалтерського обліку в умовах застосування інформаційних технологій. *Вісник ЖДТУ* 2010. № 2. С. 163-166. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/issue/view/4135> (дата звернення: 27.04.2022).
5. Царук В.Ю. Бухгалтерський облік у системі стратегічного управління аграрним підприємством. *Економічний аналіз: зб. наук*. 2017. Том 27. № 1. С. 280-285.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*С.В. Юрченко, к.е.н., старший викладач
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В Україні чинне законодавство вимагає від фізичної особи-підприємця на загальній системі оподаткування вести «Книгу обліку доходів», де фіксуються доходи та витрати звітного періоду. Відповідні дані, які внесені в книгу протягом місяця, використовують для розрахунку чистого доходу. Вносять у Книгу доходи та витрати як готівкою, так і безготівковими розрахунками. Форма Книги є регламентованою Міністерством фінансів. Варто зазначити, що Закон України № 786 скасовує для платників єдиного податку вимогу щодо реєстрації у податкових органах даної Книги. На сьогодні платникам податків

немає необхідності скасовувати реєстрацію вже зареєстрованих книг з 1 січня 2022 року.

Зазначимо зміну Законом України № 786-IX порядку ведення обліку доходів і витрат самозайнятими особами, зокрема скасовано обов'язкове ведення паперових Книг обліку доходу та витрат, Книг обліку доходів. При використанні довільної форми обліку, платники єдиного податку мають можливість робити записи у будь-якому довільному реєстрі - паперових зошиті, журналі, чи в електронній таблиці у файлі Excel.

Міністерством фінансів визначаються типова форма, згідно якої здійснюється облік доходів і витрат, а також порядок ведення такого обліку. При цьому до затвердження нової форми залишається чинною Книга обліку, затверджена наказом Міністерства доходів і зборів України від 16 вересня 2013 № 481.

Багато уваги на сьогодні звертається на тему РРО/ПРРО. РРО – пристрій або програмно-технічний комплекс, який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажі товарів (наданні послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг). В Україні одночасно з традиційними РРО дозволено застосовувати програмні РРО (програму, яка встановлюється на комп'ютер, смартфон, планшет або інший гаджет продавця). Це важливо, в першу чергу державі, для визначення реального доходу підприємців та відповідно їх правильного віднесення до груп платників єдиного податку.

Фізичні особи-підприємці сплачують податки за різними схемами. Розмір податку може змінюватися, оскільки залежить від прожиткового мінімуму або мінімальної заробітної плати. Єдиний податок сплачується щомісяця авансом не пізніше 20-го числа поточного місяця. Податкову декларацію подають один раз на рік упродовж 60 календарних днів після закінчення звітного року (до 1 березня).

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) визначається самостійно фізичною особою-підприємцем, але його сума не може бути меншою мінімального внеску (22% від мінімальної зарплати). У 2022 р. (з 1-го січня) ЄСВ становить 1430 грн.

Окрему категорію платників податків складають фізичні особи-підприємці на загальній системі оподаткування, які сплачують податок на доходи фізичних осіб за ставкою 18%, військовий збір (1,5%) та єдиний соціальний внесок (ЄСВ), що становить 22% від мінімальної зарплати). За необхідності такі фізичні особи-підприємці є платниками ПДВ, сплачують акцизний податок, якщо торгують акцизними товарами (цигарки, алкоголь, бензин та ін.). Крім того, такі ФОПи сплачують податок на землю, податок на нерухомість, податки за найманих працівників.

Заслугове увагу запровадження з 01 січня 2022 р. в Україні єдиного рахунку для сплати податків. Перехід на єдиний рахунок здійснюється через Електронний кабінет поданням «Повідомлення про використання єдиного

рахунку» за формою J/F 1307001, крім цього слід отримати квитанцію про включення до Реєстру платників, які використовують єдиний рахунок та надати до обслуговуючого банку розрахункові документи із зазначенням реквізитів єдиного рахунку.

При цьому платники, які не подали Повідомлення за формою J/F 1307001, можуть продовжувати сплачувати платежі безпосередньо на бюджетні/не бюджетні рахунки.

Часто виникають необхідність з тих чи інших причин змінити групу єдиного податку. Тому варто зазначити, що підприємці-єдинники мають змогу змінювати групу єдиного податку з «молодшої» на «старшу» і навпаки хоч кожного кварталу, головне - вчасно подати в податкову заяву.

Найчастіше причиною для зміни групи єдиного податку при переході на «старшу» групу єдиного податку виступає перевищення ліміту доходу «молодших» груп. Зокрема фізичні-особи підприємці 1-2-ї груп, що перевищили ліміт річного доходу можуть обирати перехід на «старшу» групу єдиного податку чи перехід на загальну систему оподаткування. А от у 3-ї групи єдиний варіант - перехід тільки на загальну систему оподаткування. При цьому фізичні-особи підприємці 3-ї групи можуть перейти на 2-гу і навіть на 1-шу, якщо відповідають за всіма параметрами - доходом за попередній період та кількістю найманих працівників.

Основною умовою переходу є обсяг доходу. А саме дохід на вашій поточній групі за минулий рік не повинен перевищувати ліміту для нової (п. 291.4 ПКУ).

Також важливо проконтролювати при переході на 1-шу або 2-гу групу види діяльності, щоб вони були дозволені на цих групах.

І останнє: на момент переходу чисельність працівників не повинна перевищувати ліміт для нової групи, це здебільшого обмеження для ФОП 1–2-ї груп: для 1-ї групи працівники під заборонаю; на 2-й групі - не більше ніж 10 осіб; на 3-й обмежень нема.

Коли подавати заяву, в першу чергу залежить від того, чому відбувається зміна групи єдиного податку - за власним рішенням чи вимушені це зробити через перевищення ліміту доходу на поточній групі. Якщо перевищено ліміт доходу на 1-2-й групі - заява подається не пізніше 20-го числа місяця, що настає за календарним кварталом, у якому було перевищення (п. 293.8 ПКУ). Із суми перевищення необхідно сплатити підвищену, 15%-ву, ставку єдиного податку. І відобразити цю суму в декларації з єдиного податку. Якщо змінюєте групу ЄП за своїм добровільним рішенням, то заява подається не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку кварталу, з якого планується перехід на нову групу (пп. 298.1.5 ПКУ).

Окремо зазначимо, якщо фізичні-особи підприємці 1-2-ї груп переходять на 3-ю (за власним бажанням або через перевищення лімітів), вони зобов'язані подати декларацію за період роботи на своїй групі до переходу (пп. 296.5.1 ПКУ).

Зміни до реєстру платників ЄП вносяться у день подання заяви і з першого числа першого місяця нового кварталу ви стаєте платником єдиного податку на новій групі.

Фізичні-особи підприємці 3-ї групи раз на квартал можуть змінювати ставку єдиного податку. Для цього також подається заяву в податкову. Строк подання - не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку нового звітного кварталу. Якщо було обрано ставку для платників ПДВ 3% від доходу, то додатково подається заява про реєстрацію платником ПДВ. А у платників ПДВ при переході на сплату ставки ЄП 5% від доходу реєстрація ПДВшника анулюється автоматично (пп. 298.1.5 ПКУ).

При наявності переплати з податку з минулої групи, відповідні кошти можна повернути через заяву до податкової або використати їх як передоплату в рахунок майбутніх платежів з єдиного податку.